

מבוא

חינוך תלמידים ליושר דורש מסירות, התמדה ועקביות באכיפת החוקים. אולם אמצעי הענישה, נוקשים ככל שיהיו, אינם יכולים להוות בסיס מספק לדבקות בדרך הישר. תמיד קיים חשש כי ייווצרו פרצות. חינוך אמיתי שואף לכוון את התלמידים לדבקות מוחלטת בערך היושר ולא בגלל החשש מעונש. לפעילות זו צירפנו מאמר העשרה בנושא יראת החטא ויראת העונש. ניתן כמובן לבחור מקורות נוספים מהפעילויות למורים.

מטרות

1. לברר עם המשתתפים את ההשלכות החברתיות של הרמאות בבחינות.
2. להביא למודעות המשתתפים כי הרמאות בבחינות אסורה משום גניבת דעת ואינה עולה בקנה אחד עם יראת שמים.

משך הפעילות

45 דקות

עזרים

- נספח מס' 1** – "איגרת לנבחן" (שתי איגרות שונות. כמחצית ממספר המשתתפים).
נספח מס' 2 – "מה ה' אלוקיך שואל מעמך" (דברים י' י"ב) (כמספר המשתתפים).

מהלך הפעילות

שלב א' – זוגי

- המנחה יחלק לכל זוג את שתי האיגרות הנ"ל. כל אחד מבני הזוג יקבל "איגרת לנבחן" שונה. המנחה יבקש מכל זוג לקרוא את האיגרות ולבצע את המשימות המצורפות.
- המנחה יבקש מן המשתתפים להציע רעיונות נוספים שביכולתם למנוע את הרמאות בבחינות או לפחות לצמצם את היקפה.

(5 כתבו צוות חמ"ד).

שלב ב' - במליאה

- המנחה יבקש ממספר זוגות להציג את תוצרי חשיבתם במליאה, תוך הבהרת ההבדל בין שתי האיגרות, המתייחסות לתופעת ההעתקות משתי זוויות שונות, האחת - מדגישה את החובה לדבוק בדרך הישר, והשנייה מדגישה איום וענישה.
- המנחה יחלק למשתתפים את דף המקורות "מה ה' אלוקיך שואל מעמך" (נספח מס' 2) ויקריאו באוזניהם.
- יתנהל דיון במליאה סביב השאלות הבאות:

שאלות לדיון:

1. מה בין יראת העונש ליראת החטא? כיצד מסייעת הבנת המושגים להתמודדות עם הרמאות בבחינה?
2. מה דעתכם על דברי הרב?
3. מה הייתם עונים לשאלתו של הרב?
4. אילו מסקנות מעשיות עולות מתפיסת עולם זו?
5. כיצד מסקנות אלו עשויות לסייע לכם בהתמודדות עם תופעת הרמאות?

א. משימה זוגית - כרטיס מס' 1

נספח
מס' 1

קבוצת נבחנים עומדת להיבחן במתמטיקה במבחן שיקבע את החלוקה להקבוצות לשנת הלימודים הבאה. לפני המבחן קיבלו הנבחנים את האיגרת שלפניך:

איגרת לנבחן 1

השקעת זמן ומאמץ רבים לקראת הבחינה במטרה להגיע להישגים גבוהים ככל האפשר. עתה הינך עומד לפני המבחן. עצור לרגע, הקדש מספר דקות לכללי התנהגות בשעת המבחן ונהג לפיהם, כדי להבטיח את קבלת הציון הנכון.

- אין להיעזר באיש אם על ידי קבלת חומר כתוב או בשיחה בעל-פה או בכל דרך אחרת. כל חשד להעתקה יכול לגרום לפסילת הבחינה.
- יש למסור את תיקך וחפצייך האישיים (לרבות המכשיר הסלולארי כשהוא מכובה) למשגיחה לפני הבחינה כדי שתשימם בפינת הכיתה.
- החשדה גוררת: אי נעימות, עיכוב בקבלת ציון, פסילת המבחן, דחיית מועד בחינה בחודש עד שלוש שנים.

בתי ספר שבהם לא יישמר טוהר הבחינות, או שהתלמידים לא יתנהגו בצורה הולמת וראויה, או לחלופין המורים לא יתנהגו על פי הנהלים המפורטים - ינקטו כלפיהם צעדים משמעותיים מפסילת המבחן ועד אפשרות של קיום הבחינות באתר בחינות שלא בבית הספר.

שמור על טוהר הבחינות! עמוד באתגר בהצלחה!

האם איגרת זו עשויה, לדעתך, למזער או אפילו למנוע רמאות במבחנים? נמק את תשובתך.

- החלף עם בן זוגך את האיגרות.

שאלות לדין הזוגי:

1. במה שונות שתי האיגרות בנקודת המוצא שלהן לנושא הרמאות במבחנים?
2. איזו מן האיגרות עשויה להשפיע יותר, לדעתכם? נמקו.
3. הציעו דרכים אחרות שעשויות לדעתכם למזער או למנוע רמאות במבחנים.

משלוח לוג'י 2' - כרטיס מס' 2

נספח
מס' 1

קבוצת נבחנים עומדת להיבחן במתמטיקה במבחן שיקבע את החלוקה להקבוצות לשנת הלימודים הבאה. לפני המבחן קיבלו הנבחנים את האיגרת שלפניך:

איגרת לנבחן 2

הימנע בזמן מבחנים מעבירות המשמעת הבאות:

- דיבור בזמן המבחן.
- החזקת טלפון סלולארי או כל מכשיר אלקטרוני בכיס או בסביבתך.
- העברת חומר בין נבחנים.
- כל הפרעה למהלך תקין של המבחן ואי ציות להוראות המשגיחים.
- הוצאת שאלות או תשובות מחדר המבחן.
- החזקת חומר עזר בסביבת הנבחן.
- העתקה.

העתקה במבחנים אסורה משום גניבת דעת.

ו"הגונב דעת הבריות כגונב דעת עליון"

ברכותינו להצלחה בבחינות!

האם איגרת זו עשויה, לדעתך, למזער או אפילו למנוע העתקות במבחנים? נמק את תשובתך.

- החלף עם בן זוגך את האיגרות.

שאלות לדיון:

1. במה שונות שתי האיגרות בנקודת המוצא שלהן לנושא העתקות במבחנים?
2. איזו מן האיגרות עשויה להשפיע יותר, לדעתכם? נמקו.
3. הציעו דרכים אחרות שיכולתו לדעתכם למזער או למנוע העתקות במבחנים.

י"מה פ" אלוקיץ שואל מלמען" (23 ק"מ ו' ז"ל)

נספח
מס' 1

יראת העונש כפשוטה, שאדם יירא מעבור את פי ה' אלוקיו.
יראת הרופמות מתחלקת לשניים: יראת החטא ויראת הרופמות.
יראת הרופמות: שהאדם ירחק מן החטאים ולא יעשה מפני כבודו הגדול יתברך שמו.
יראת החטא: שיהיה האדם ירא ודואג תמיד על מעשיו, פן נתערב במ איזה שמץ חטא.
(על פי הרמח"ל, מסילת ישרים, פרק כ"ד, ביאור יראת החטא)

"שמא יש באמת בהעתקה קטנה משום גניבת דעת ואונאה ודבר שקר, העלולים להביא גם לידי גניבת
ממון ומעילה? האם נסכים לחוך את תלמידיו שמותר לאכול מעט טריפה, ומותר לחלל מעט שבת, ומותר
לגנוב מעט ולמעול מעט ולשקר מעט, ובלבד שנשמור על מידה המתקבלת על הדעת?"
(הרב מן ההר, שמעתיך, גיליון מס' 19)

למעלה מיראת העונש הנובעת מפחדו של האדם מתוצאות מעשיו ומה"מחיר" שיהיה עליו לשלם בגלל
התנהגותו, נמצאת יראת החטא. האדם ירא להיות חוטא.
ישנה מדרגת יראה למעלה מכך, זו יראת הרופמות. ביראה זו האדם איננו חפץ רק בשלמותו הוא, אלא
עולה קופה נוספת. הוא מכיר את ההפרש המהותי בין לבין ריבונו של עולם. הוא יודע עד כמה ה' פורם
מאתנו, עליון ונשגב מתפיסתנו, משכלנו ומיכולותינו. ניתן לומר שאוהי נקודת המוצא שממנה צריך האדם
לצאת, בידעו ש"תכלית הידיעה שנדע שלא נדעהו" ו"לית ביה תפיסה כלל".
מתוך כך האדם מקבל את הפורפוציות הנכונות בין לבין בוראו, זה משפיע על כל מהלך חייו לטוב
או למוטב. מצד אחד הוא אינו מפחד אלא מתבייש להתנהג שלא כראוי בפני המלך, ומאידך יודע הוא
שהרופמות האלוקית העליונה מופיעה בו בצלם אלוקים שבקרבו.

(מתוך "יראת חטא ויראת העונש, הרב ערן תמיר:
<http://www.yba.org.il/show.asp?id=31123>)